

Drammenselva-Kultivering

Pål Andersen, 2004

Når det skrives 150 år med "organisert" kultivering, så er det en elv i særklasse som beviser at det "nytter", Drammenselva.

Drammenselva var en gigant av en lakseelv frem til, og litt etter annen verdenskrig. Fangster på 18-20 tonn under Hellefoss var ikke uvanlig. I tillegg kom fisket under Døvikfoss, som var endestasjon for laksen. Fra slutten av femtiårene gikk det sakte men sikkert nedover med fangstene. Selvfølgelig fantes det

"gode" år innimellom, men det virkelig store fisket var en saga blott. Fra 1970 gikk kurven raskt i retning kjelleren. Det som en gang var livsgrunnlaget for mange yrkesfiskere, var ikke lenger. Som så mange andre steder, måtte kraftutbygging, miljøforandringer, og overfiske i sjøen ta skylden for nedgangen. Så meget sportsfiske

hadde ikke tidligere forekommet, men det forandret seg samtidig med at "yrkesfisket" avtok.

Som sportsfiskeselv var Drammenselva fortsatt en god elv, særlig kjent for sin storvokste laks. (Den største som er registrert var 34,5 Kg (garnfanget). Fisk mellom 20 - 25 Kg var ikke uvanlig.

Kultivering i Drammenselva er ikke noe nytt begrep, da det første klekkeriet sto ferdig i 1855 som det første i Norge for klekking av laks, og mye av den kunnskap og er-

faring som ble ervervet den gangen lever den dag i dag.

For å illustrere hvor dårlig det sto til med fisket mot slutten av syttiåra, er det her et sitat fra boken til Nils Ferdinand Jacobsen, utgitt i 1979: "En epoke er slutt. I dag kan en bare skue bakover og trøste med minnene om det som har vært, hvor mager en trøst dette enn måtte være. Vil forholdene

bedre seg i en ikke alt for fjern framtid? Vil det atter bli store mengder laks på Drammenselva? Vil de sagnomsuste gode gamle dagene komme tilbake? Disse tre spørsmål kan ingen besvare. Vi får leve i håpet..."

Fisket bedret seg ikke nevneverdig utover på 80 tallet , men det ble fortsatt periodevis tatt bra med fisk. 1990 var dette tiårets beste sesong med ca. 13 tonn. Dette året var det rekordoppgang i trappa med nesten 4000 fisk. Gyroen ble påvist i 1987, og fikk ikke effekt før 91-92. Da gyro ble påvist, trodde mange det var slutten for elva. Det skulle vise seg å være feil. Ivrig laksefiskere er nemlig mye vanskeligere å

utrydde enn selv de værste fiske sykdommer og andre trusler mot fiskebestanden.

I stedet for å gi opp, økte innsatsen på kultiveringsfronten. Etter et par svake sesonger på begynnelsen av 90 tallet har fisket vært jevnt godt og stigende. Sesongen 2003 skulle bli et gledes år på flere måter. Som et ledd i gyrobekjempelsen, har myndighetenes "trussel" om å "stenge" Drammenselva hele tiden vært til stede , og i 2003 kunne det lenge se ut som nettopp dette

skulle skje. Vi kan bare takke ressurspersoner i kultiveringssamarbeide/ lokalforeninger, samt lokalpolitikere, for at de klarte å utarbeide en sakkyndig og faglig sterk protest mot dette. Spesielt nevnes må leder i Hellefoss/ Åmot kultiveringsanlegg Einar Mathiesen, og ordfører i Øvre Eiker Anders Werp.

Den endelige avgjørelsen falt da Miljøvernministeren under et besøk i Hokksund gikk imot sitt eget direktorat, og velsignet videre kultivering i Drammenselva.

Damlukene i Hellefoss er også en negativ faktor, da meget raske endringer i vannstanden

har tatt livet av utrolige mengder med yngel opp gjennom årene. Etter mange år ser det nå ut som det skal bli en reduksjon i problematikken da disse nå moderniseres.

Som lakseelv må Drammenselva sies å være Norges beste lakseelv i oppfisket kvantum i forhold til fiskbar strekning. Dette er intet mindre enn sensasjonelt, når vi her snakker om en "gyroelv". Fra laksen går på elva til den når Hellefoss, går det kun få timer. Sportsfisket starter stort sett ved grensen til Nedre Eiker, med et strekke på et par km som er godt egnet for særlig dorgefiske. Det

finnes gode muligheter for fiske fra land. Dette strekket grenser opp mot det som kalles Gul sone, disponert av Østsiden Jeger & Fiskeforening.

Denne sonen går til broa i Hokksund, er 1-2 km lang, og er meget egnet for dorgefiske, samt enkelte "landsoner".

Fra broa og oppover er det fisken først møter endel "stryk". Fra broa opp til selve fossekulpen, er det noen få hundre meter, dette partiet er Blå sone, som er delt inn i Blå sone vest og Blå sone

øst, alt etter som hvem side av elven man ønsker å fiske. Det er egne fluesoner på begge sider av elva.

Blå sone vest går helt opp til fabrikkene i Hellefoss, mens på østsiden fossekulpen og det såkalte midtskjæret går under Rød sone. Det finnes også en såkalt kultiveringssone på østsiden av elva, helt inn mot selve fossen.

Laksen som finner veien opp laksetrappa i Hellefoss, blir gående i en "lås" i selve trappa.

Tømming av denne låsen skjer stort sett daglig fra midten av Juli og utover til sesongslutt.

Da det pågår forskjellig forskning i elva, skal all fisk som går opp trappa registreres. Det er ikke få laks som har blitt hjulpet opp trappa av

fiskerøker Øivind Fla-
daas ` sine kjærlige
hender. Det har skjedd
at det er mellom 250
og 300 laks i trappa på
ei tømning.....

I 2003 sesongen gikk
det opp nesten 3000
laks i trappa. Dette er
den nest høyeste opp-
gangen i dennes histo-
rie.

På oversiden av Helle-
foss, er det Åmot &
Omegn Fiskeforening
som disponerer fisket.
Denne strekka består
av noen kilometer "flat"
elv, spesielt godt egnet
for dorgefiske. I selve
Døvikfoss er det kun
fiske fra land, og det
er en egen fluesone på
vestsia elva.

Ordinær sesong opp til
Hellefoss er ut septem-
ber, og ovenfor fossen
ut oktober.

All fisk som fanges i
Drammenselva skal reg-
istreres. Dette gjør at
man har en ganske ek-
sakt "telling" på opp-
fisket kvantum. Det ut-
føres også et "estimat-
fiske" etter ordinær
sesong og stamfiske.
Dette for å anslå total
oppgang i elva. Det an-
tas at gjennomsnittlig
oppfisket kvantum på
sonene til ØJFF og
ÅOFF er ca. 33-36 %.

For 2003 sesongen er
det følgende fangsttall:

Nedre Eiker:

97 laks med en samlet
vekt på 390 Kg

4 sjørret med samlet
vekt på 7,9 Kg

Østsiden Jeger & Fiskeforening:

2394 laks med totalvekt på 11207,9 Kg
65 sjørørret med totalvekt på 124,6 Kg

Åmot & Omegn Fiskeforening:

881 laks med totalvekt på 4155,3 Kg

8 sjørørret med totalvekt på 16,9 Kg

Totalt for Drammenselva 2003:

3372 laks. 15753,2 Kg

77 ørret. 149,4 Kg

For utfyllende fangstrapporter og informasjon om selve fisket, kan disse linkene anbefales:

www.hellefossen.no

(Østsiden Jeger & Fiskeforening)

www.aamotfiske.no

(Åmot & Omegn Fiskeforening)

Slike fangster er jo helt utrolig i en elv med gyro, det er sikkert. Men fanstene kommer ikke "gratis". Det er ikke få årsverk som blir lagt ned i dugnad. Det går ikke an å få skrytt nok av innsatsen til de som yter dette dugnadsarbeidet. Her må spesielt nevnes Østsiden Jeger & Fiskeforening ved laksegruppa, samt Åmot &

Omegn Fiskeforening ved laksegruppa, og lakseutvalget i Nedre Eiker.

Selvfølgelig må vi heller ikke glemme alle de som bidrar på dugnader når det trengs. Det sier seg i grunn selv at uten dugnadsinnsatsen til disse, ville elva vært tom for laks. Et godt samarbeide med grunneierne langs elva er en forutsetning.

Anleggene, både i Hokksund og på Åmot, eies og drives av Hellefoss-Åmot Kultiveringsanlegg, som også grunneierlagene

langs elva er aktive medeiere i.

Det er vel unødvendig å si at uten de som tilbringer utallige timer som "jordmødre" og "oppassere" for de små håpefulle fortjener en stor takk.

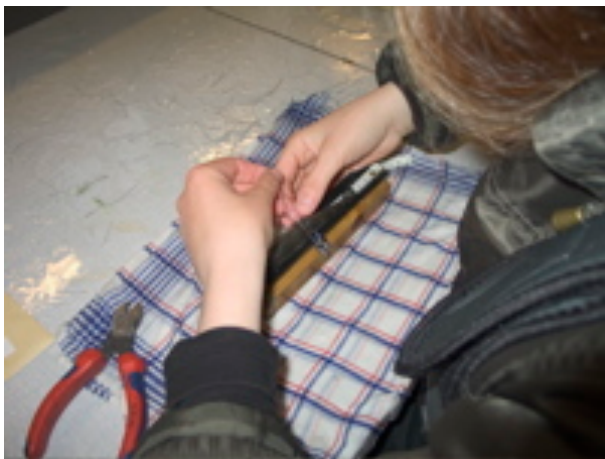
Når det gjelder stamfiske, så utføres dette stort sett med sportsfiskeredskap i begynnelsen av november.

Dette kan være en sur og kald affære. Allikevel stilte 103 personer opp på dugnad i midten av november for dette fisket. I tillegg kommer alle de som fraktet fisk, ordnet med registrering og sortering av fisk, sørget for mat til sultne fiskere osv.

Når man ser på den anslåtte oppgangen av fisk i forhold til hva

som blir satt ut fra klekkeriene, er det ikke noe tvil om at det er en viss mengde fisk som overlever gyroen. Det har i sommer blitt fanget en del "vill" yngel på elva, og overraskende mange av disse hadde et gyroantall som lå godt under

dødelig mengde. Lars Petter Hansen fra NINA, som har fulgt utviklingen i Drammenselva i rundt 20 år, samt andre forskningsinstanser finner dette oppsiktsvekkende. Det ble i sommer

satt i gang forsøk med fisk som hadde et lavt gyroantall. Disse forsøkene går i grove trekk ut på å påvise om det faktisk at enkelte lakseunger avviser gyro er genetisk betinget.

Driften av klekkeriene, forskning osv. koster penger, masse penger. Det årlige budsjettet for klekkeridriften er på ca. 1 million. Å si at myndighetene bidrar med de nødvendige økonomiske midler, er vel å ta hardt i. I foreningene har man forlengst begynt å "spise" på nødreserverne. Øvre Eiker kom-

mune er en viktig bidragsyter med årlige tilskudd på 100.000 Kr, og ei og annen krone har vel dukket opp her og der, men det er dessverre så alt for lite. Man regner med at for en 400 - 500 000 Kr ekstra i årlige tilskudd ville man kunne ta seg av klekkeridriften samt endel forskning.

I tillegg må det vel kunne sies at med de knappe midlene de forskjellige forskningsmiljøene har og rutte med, virker det ikke som politikerne ønsker og bruke alt for mye på miljøpolitikk av denne typen. Personlig syntes jeg det er helt utrolig at det ikke er mulig å få statlige midler til dette. 500 000 Kr venter ikke akkurat stats-

budsjettet. Gevinsten av et levende elvemiljø er jo så mye større enn dette....

En annen ting som er tankevekkende, er at det fortsatt er mange garnretter som stadig brukes, selv inne i drammensfjorden !!!?? Flere av disse rettene er på "fremleie", og de som garnfisker, bidrar ikke akkurat så veldig økonomisk. Helt utrolig, da de også hadde vært uten fisk hvis det ikke ble kultivert.

En utfordring til fiskeforvalteren må jo være at hvis ikke dette garnfisket kan stoppes, bør han bruke sin stilling til å innskrenke fisketiden for denne type redskap.

Vil her foreslå 1. januar fra kl. 0500 til 0600 samme dag. Skulle ikke tro det gjorde noe når man stadig hører av garnfiskerne at de nesten ikke får noe. Med tanke på hvor dyr redskap de bruker, skjønner jeg ikke at de

gidder..... Ikke får de sjørret heller ????
Kanskje de bare glemmer seg bort litt når de melder inn fangster..?? fort gjort det...

At kultivering nytter er Drammenselva et bevis for. Alle dere som stiller opp, TAKK.

